

Het oude vel

DOOR TO VAN THIEL

„Nee, meneer”, zegt Joop beslist, „u kunt op me rekenen!”

En zo zit Joop tweede kerstdag achter het kleine orgel in het zaaltje. Eerst trillen z'n vingers een beetje, maar al gauw voelt hij zich zekerder. Hoe zal ik U ontvangen, hoe wilt Gij zijn ontmoet ...

De dominee leest het Kerstevangelie. En dan zingen de kleintjes uit de eerste klas: Stille nacht, heilige nacht. Joop speelt heel zacht, om niet teveel boven de ijle stemmetjes uit te komen ... Ook voor mij hebt G' U rijkdom ontzegd, Werd G' in stro en in doeken gelegd. Leer m' U danken daarvoor ...

Meneer Jonker vertelt een kerstverhaal, zó mooi, dat ze allemaal ademloos luisteren. Door de heldere vrieskou loopt Joop naar huis. Meneer Jonker heeft gezegd dat hij goed zijn best gedaan heeft.

't Is fijn om ergens je best voor te doen. Eigenlijk doet hij dat veel te weinig ...

Twee dagen later is er de verrassing. Meneer Jonker staat opeens voor het raam. En wat houdt hij omhoog? Z'n tas! Joop rent naar buiten. „Is hij weer terecht, meneer? Heeft u de proefwerken al nagekeken?”

„Misschien mag ik even binnenkomen”, plaagt meneer, „'t is hier zo koud!”

Joop duwt hem haastig de kamer in. Moeder gaat een kopje thee zetten. En dan vertelt meneer eindelijk.

„In hetzelfde pension waar ik ben woont een onderwijzer van de mulo. Die zou de kerstdagen naar het noorden gaan en daarna naar huis. En omdat hij niet al z'n bagage wou meesjouwen, heeft hij die vast opgestuurd. Die bagage werd juist gehaald nadat ik m'n tas in de gang gezet had. Zo is die tas netjes mee verstuurd. Vanmorgen heb ik 'm teruggekregen.”

„En de proefwerken, meneer?”

„Die heb ik nagekeken. De een staat er wat beter voor dan de ander. Maar ik wil 't met jullie alle vier proberen. Ik reken er op dat jullie werken.”

Joop knikt heftig: op hem kan meneer rekenen! „Ik heb je vader gesproken”, zegt meneer, „je mag met Oud en Nieuw naar je oom!”

Voordat Joop in gebubel kan uitbarsten, gaat hij verder: „Eigenlijk ben ik blij, dat alles zo gelopen is. Als je direct naar je oom was gegaan, had je gedacht: Fijn Kerstfeest, dat betekent: uitgaan. En nu hebben we er allemaal bij stilgestaan: Kerstfeest betekent dat de Here Jezus op aarde kwam om de mensen, om ons, gelukkig te maken. Ook voor mij hebt G' U rijkdom ontzegd. Voor mij, Joop, en ook voor jou.”

„Bah, ik kan die Van Houten gewoon niet uitstaan. Je leert geen lor bij hem. Straks regent het natuurlijk weer onvoldoendes op het kerstrapport.”

Rie van Rhenen zucht hartgrondig. Ze gooit haar hoofd in de nek, zodat de paardestaart een zwerige zwenking maakt. Meteen kijkt ze uitdagend in de ondeugende snuit van Hans Homan, die net als zij, dit jaar in de derde ulo zit.

„Knetter is 't ie. Komt nog eens in een gesticht terecht”, grijnst Hans.

„Wie bedoel je?”

„Over wie heb je het?”

Een heel clubje van drie a en drie b komt om Hans heen staan. Opgewonden roezen de stemmen door elkaar.

„Wij zeggen gewoon alles. Dat hij geen orde kan houden en we niks leren. Wij durven meer dan jullie, poeh!”

„Hij was vanmorgen weer zo gemeen. Bert en Gini zijn eruit getrapt. Ze moeten zowat een half boek overschrijven. Doen ze natuurlijk niet. Ze hebben rustig op de trap meetkunde-sommen gemaakt. Tenminste nuttiger werk.”

„Die vent, die Van Houten, doet me altijd denken aan een verlopen baron, zo'n slappe boemelaar.”

„Lijkt me een erge zenuwpees”, zegt Greetje Hoekstra. „Ik vind het maar een zielig ventje.”

„Zeg jongens”, en Hans' stem daalt geheimzinnig, „weet je hoe hij eruit ziet? Nou net als ... als een Russische spion.”

En, als ze allemaal even goed griezelen, gebaart Hans, dat ze dicht om hem heen moeten komen. Dan fluistert hij: „Ik weet iets, zit misschien iets in voor een mop.”

Doodstil is het opeens. En als Hans merkt, dat hij het middelpunt is en ze allemaal in spanning wachten, zegt hij: „Gisteren was ik in de winkel bij boekhandel Haanstra. Komt me daar mevrouw van Houten binnen zeilen. En op hoog Haarlemmerdijks zegt ze: „Meneer Haanstra ...”

„Bah”, schreeuwt Greetje van Dam opeens woedend, „omdat ze keurig Hollands spreekt, hoef je haar niet op de korrel te nemen. Ik vind haar een schat. En hou nou je grote waffel maar dicht. Die spuit alleen maar modder. Kom Rie en Annelies — wir gehen.”

De andere meisjes zakken mee af. Tenslotte houdt Hans nog een clubje van vier jongens over.

Ze schikken dichtbij in de kring, want als Hans een mop heeft, is 't ie fijn.”

„Nou moeten jullie luisteren. Zegt die mevrouw van Houten: „Meneer Haanstra, kan ik er nu beslist op aan dat het boek er voor de kerst is. Het is een cadeautje. Mijn man zou geen raad weten, als het niet op tijd kwam.”

De boekhandelaar natuurlijk ja-knikken, nogal wiesde. Als 't niet uit komt ziet hij het vanzelf wel, moet je rekenen.

En bij de deur zei ze nog eens: „Mijn man zou geen raad weten, als het niet op tijd kwam.”

Nou meneer Haanstra maar beloven en geruststellen en haar met veel strijkages uit laten. En toen dacht ik dadelijk, dat boek, daar is iets mee. De Van Houten's wonen hier nog maar twee maanden, ze kennen bijna niemand. Ik wil er achter zien te komen, voor wie het bestemd is. Proberen het te onderscheppen.”

„Onderscheppen? Hoe wil je hem dat lappen in vredesnaam?” Gespannen luisteren ze naar Hans' uitleg.

„Nou, jullie weten dat ze bij Haanstra dat sproeteventje van Jansen die in de eerste klas al bleef zitten, als loopjongen hebben. Nou dat jong is oer-dom, maar ik kan hem wel gebruiken. 'k Moet het plannetje nog verder uitwerken, maar als ik hulp nodig heb, op wie van jullie kan ik dan rekenen?”

„Hier, op mij.”

„Ha, die Flip. Mooi jong. Nou daar gaat de bel. Op naar het proefwerk.”

Het is avond. Meneer en mevrouw van Houten zitten in hun gezellig gemeubileerd flatje. Schemerlampjes branden, een koperen ketel op de kachel neuriet zachte wijsjes. Meneer heeft een poosje in de krant zitten lezen, maar hij kan zijn gedachten er niet bij houden. Telkens moet hij denken aan de school-dag die achter hem ligt. En dan zucht hij diep.

Hij heeft zo verlangd om zijn plattelandschool te verwisselen voor een stadse, maar iedere dag heeft hij er meer spijt van, dat zijn trots hem parten gespeeld heeft. Nu zit hij met de

haal werd nieuw...!

gebakken peren. Hij snakt naar zijn rustige klas met naïeve kinderen, die allemaal kameraden van hem waren.

Zijn krant zakt op de grond en met zijn hand onder het hoofd blijft hij moedeloos zitten.

Hij zucht nog eens diep.

„Toe man kop op! Het is nog zo in het begin. Als de kinderen je eerst maar goed kennen hier, dan komt 't best in orde.“ „Zeg“, gaat zijn vrouw opgeruimd verder, „ik ben vanmiddag bij Haanstra geweest en hij heeft me beloofd dat we het boek bestel voor de kerst krijgen.“

„Mooi“, zegt haar man mat.

En hij denkt moedeloos: „Ach ja, dat boek ga ik brengen aan Lineke, de grootste raddraaister van de klas, omdat ze al een maand met een gekneusd been ligt na dat auto-ongeluk. Misschien sla ik zelfs wel een figuur als ik met een presentje kom en proest ze van het lachen, om mijn idee Kerstfeest met haar te vieren. En dat lieve broertje van haar, die Hans, is er natuurlijk ook bij!“ —

Hij kan na twee maanden werken nog bij lange niet begrijpen wat er in stadse kinderen omgaat.

En toch in zijn hart weet hij, dat hij geen van die kinderen haten kan en dat zijn verlegen liefde toch aarzelend naar hen uitgaat. Maar tegen dat bezoek opzien, nou dat doet hij wel. De mensen hebben weer gehoord van het Kindeke dat geboren is in Bethlehems stal en zij hebben gezongen van Gods liefde voor zondaren.

Meneer en mevrouw van Houten stappen stevig gearmd naar het huis van Lineke.

„Het zal me benieuwen hoe Lineke het zal vinden, dat wij samen komen. Ik heb zo'n idee dat ze liever alleen met jou praten wil. Ik heb haar gisteren pas voor het eerst gezien en ik vond haar erg stug.“

„Nou weet je wat Truus, als jij nu eerst in de huiskamer bij de familie blijft, dan ga ik regelrecht door naar Lineke en breng haar het boek en praat een poosje met haar. En dan komen jullie later met elkaar binnen en lees ik de kerst-geschiedenis voor en zing jij“

„Ja Frits uitstekend, zo zullen we het doen.“

En meneer van Houten voelt zich tien pond lichter in het vooruitzicht, dat zijn vrouw er niet bij zal zijn, als hij, zoals altijd wat verlegen binnen zal komen.

„Dag Lineke.“

Meneer van Houten, wat stuntelig nu hij een cadeautje moet geven, komt stijfjes binnen. Hij weet nooit recht hoe hij een ander benaderen moet. Daarvoor is hij te gevoelig en te angstig. Hoe zal dit kind, dat hem op school doorlopend treiterde, hem nu ontvangen?

„Hier Lineke, dat is voor jou.“ En aarzelend geeft hij zijn pakje. En weer is hij, net als gisteravond toen het nog laat bezorgd werd, verwonderd, dat het zo'n groot pak is en het zo verzorgd er uit ziet. kerstpapier er omheen en met goudkleurige koordjes vastgebonden. Lineke zit al dadelijk aan de gouden draadjes te friemelen. Maar het lospeuteren gaat moeilijk, zo zonder schaar. De nagels glijden telkens uit. Het meisje wordt er zenuwachtig van. Dan helpt meneer met zijn zakmes.

Maar als het eerste showpapier er af is... wat is dat nou? Het lijkt wel een Sinterklaaspakje met veel papier en hier en daar een krantenprop. En ten slotte een grauw papier met een vies visluchtje er aan. En, als Lineke net zo verwonderd als meneer Van Houten, ook dat er aftrekt, komt er een beduimeld voor-oorlogs exemplaar van Jaap Holm tevoorschijn. Er zit een grote inktmop op het kaff. Er ligt een papier bovenop met een tekening.

Lineke schrikt als ze het bekijkt en probeert het onhandig te verdonkeremanen. Maar meneer grist het uit haar handen. Het is... een caricatuur van hem zelf!

„Wat is dat...“ stamelt de leraar onthutst. Hij woelt wild in het pakpapier op zoek naar iets anders.

„Maar da's gek... da's niet in orde — een infame streek... da's oe...“

Lineke wordt wif om de neus als ze de wild uitpuilende ogen van haar onderwijzer ziet. Dan zegt ze opeens: „Och meneer, Jaap Holm vind ik juist een fijn boek. Ik wil het graag nog eens lezen.“

Opeens proest ze het uit.

En nu ziet ook meneer Van Houten het idioot-komieke van

de situatie en hij begint te lachen, vrolijk en zó echt, dat het hem helemaal oplucht.

En dat gemeenschappelijk lachen geeft zo'n band dat meneer Lineke's hand neemt en die zo stevig drukt dat ze „auw“ roept. Dan bekijkt meneer zijn eigen portret. „Da's knap gedaan. Wie zou de tekenaar zijn?“

Opeens krijgt Lineke een knalrode kleur, maar ze zegt niet wat haar opeens in de gedachten komt...

Ze ziet meneer van Houten hier bij haar thuis opeens heel anders dan voor de klas. Ze voelt zijn goedheid en oprechtheid en ze kan zichzelf niet begrijpen dat dit nou de leraar is die ze niet uit kon staan. Ze voelt opeens dat ze van deze man kan houden en als vanzelf glijdt haar hand in die van haar onderwijzer.

Hij knelt de slanke vingers stevig vast en ze lachen naar elkaar. De vriendschap is voor goed bezegeld.

Tevreden vouwt Lineke haar handen over 't beduimelde boek.

Er wordt zacht geklopt.

Dan gaat de deur open en de stille kamer is meteen vol mensen. Op een onderstel van een wagentje rijdt Hans, héél voorzichtig, met een stralend gezicht een prachtig versierde kerstboom binnen. En als ze allemaal een stoel hebben en om Lineke's bed heen zitten wordt het opeens doodstil.

Plots een kreet. En ze kijken allemaal in de richting van Hans. De jongen is doodsbleek geworden. Met grote staar-ogen kijkt hij naar Lineke's handen, die op het bevlakte boek liggen. Het pakpapier ligt verspreid op het bed.

Dan slaat de jongen de handen voor de ogen en is in één ren de kamer uit.

Zijn moeder wil hem bezorgd achterna. Maar dan staat opeens meneer van Houten op. „Laat u maar, ik zal wel even met hem gaan praten. Ik begrijp het wel.“

Lineke heeft een hoogrode kleur en ze transpireert van angst. Wat de leraar met Hans bepraat heeft, is alleen Lineke later gewaar geworden.

Maar toen meneer van Houten een poos later met de hand op Hans schouder weer binnenkwam, kon je zien: dat zijn kameraden! En de onderwijzer zei alleen maar tegen de anderen: „Er was een misverstand, maar nu is alles oké en kunnen we Kerstfeest gaan vieren.“

Meteen schoof hij naar Lineke's bed en legde een pracht boek voor haar neer met opwindende dierenverhalen en fijne foto's echt iets voor haar, die zo graag in de vrije natuur rondzwierf.

Met stralende ogen kijkt Lineke naar haar meester en haar handen gaan voor de tweede keer in de zijnen.

En toen heeft meneer Van Houten niet de kerstgeschiedenis voorgelezen, zoals hij eerst van plan was. Hij voelde zich zó blij en gelukkig, nu twee stadskinderen, die zo ver van hem af stonden, deze kerstdag zijn vrienden geworden waren, dat hij het oude verhaal zo vertellen kon dat het voor ieder nieuw was.

En toen ze afscheid namen van de familie Homan, zei Lineke uit de grond van haar hart: „Dit was het fijnste Kerstfeest dat ik ooit beleefd heb!“

